

Ystad-Österlenregionens
miljöförbund

PROJEKT

HÄSTHÅLLNING 3-9 djurenheter

Rapport avseende tillsynsprojekt 2015

Ystad-Österlenregionens miljöförbund

Gladanleden 2, 273 36 TOMELILLA, telefon: 0417-57 35 00, e-post: exp@ystadosterlenmiljo.se
hemsida: www.ystadosterlenmiljo.se

Syfte och mål samt begränsningar

Huvudsyftet med miljötillsynen var att identifiera bristfälliga gödselplattor och målet var att tillse att dessa brister åtgärdas hos hästhållare. Hästhållare med verksamhet inom känsligt område (hela vår region klassas som känsligt område) med högst 2 djurenheter omfattas inte av de generella reglerna angående gödsellagring. Hästhållning med 10 eller fler djurenheter omfattas av ytterligare lagkrav. Därmed begränsades denna tillsynsinsats till att omfatta hästhållning med minst 3 men högst 9 stycken djurenheter. Huvudsakligen besöktes privatpersoner. Vid tillsynsbesöken gavs även tillfälle att informera om avfallshantering samt införskaffa information och bedriva tillsyn på fastigheternas avlopp och eventuella cistern/er.

Projektet utgjorde även en uppföljning av den inventering som genomfördes på djurhållare år 2012. I inventeringen lämnade verksamhetsutövaren uppgifter om bland annat antal djurenheter och djurslag.

Bakgrund

Hästar bidrar bland annat till det öppna landskapet, dels genom att beta, dels genom den areal som behövs för produktion av hästfoder. Hästarna i Sverige producerar uppskattningsvis 2,7 miljoner ton gödsel per år. Det är cirka 10 procent av den totala gödselmängden från alla husdjur i landet. Hästgödsel innehåller växtnäringsämnen och bör därför användas som gödsel på åkermark, annars går viktig växtnäring förlorad.

I förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd definieras begreppet djurenheter. En djurenhet är en häst, inklusive föl upp till 6 månaders ålder. Djurenheter används inom lagstiftningen för att kunna jämföra olika djurslags gödselproduktion. En mjölkko, 10 slaktsvin, 100 värphöns och 1 häst utsöndrar ungefär samma mängd fosfor och kväve på ett år.

I de delar av landet, där det finns störst risk för kväveläckage till havet, ställs högre krav vid lagring och spridning av stallgödsel. De känsliga områdena i Sverige utgörs främst av kustområdena och slättbygderna i södra Sverige samt Öland och Gotland. Alla tre kommunerna i förbundet är bedömda att utgöra känsligt område.

I miljöbalken finns de allmänna hänsynsreglerna. De gäller för alla verksamheter som på något sätt kan påverka miljön negativt. Vid hästhållning är det främst lagring och hantering av gödsel som kan medföra en risk för miljön eller för människors hälsa genom till exempel näringsläckage till hav, sjöar och vattendrag samt påverkan på dricksvattentäkter.

För jordbruksföretag som håller hästar finns det särskilda regler. För jordbruksföretagen gäller, utöver miljöbalkens generella krav, även förordningen om miljöhänsyn i jordbruket och Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd om miljöhänsyn i jordbruket, vad avser växtnäring. Dessa innehåller bland annat krav på lagringskapacitet för gödsel, försiktighetsmått vid gödselhantering och begränsning av fosfortillförsel till jordbruksmark. Lagringsutrymmet bör dessutom vara utformat så att inga näringsämnen eller smittor riskerar att förorena dricksvattentäkter eller vattendrag.

	Lagringstid, månader		
	1	6	12
Behov av lagringskapacitet, m ³ per häst	0,8	5	6,6
Behov av lagringsyta, m ² per häst vid 1,5 m lagringshöjd	0,6	3,3	4,4

Lagringskapacitet

Lagringsplatser för gödsel bör vara så rymliga att gödseln kan lagras under de tider på året när det inte är lämpligt att sprida gödseln. För att räkna ut hur mycket gödsel som en häst producerar under ett år kan schablonvärden användas (finns tillgängliga på t.ex. Jordbruksverkets hemsida).

Det finns krav på lagringskapacitet för jordbruksföretag inom känsliga områden från det att fler än 2 hästar hålls. Miljöförbundet bedömer, med stöd av allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken, att detsamma gäller även för djurhållare som inte är jordbruksföretag. Exempel på verksamheter som inte räknas som jordbruksföretag är till exempel hästar som hålls av privatpersoner, ridskolor och hästanläggningar som trav- och galoppbanor. I ovan tabell finns lagringskraven för vår region redovisade, det vill säga inom känsligt område.

Hästgödsel kan lagras på gödselplatta, i container eller motsvarande eller i vissa fall direkt på marken. Det senare är i första hand aktuellt vid tillfällig lagring eller kompostering av gödsel på åkermark där risken för växtnäringsläckage bedöms som liten. Vilket system man väljer beror på förutsättningarna i det enskilda fallet. Containersystem passar bra när gödseln ska transporteras längre sträckor och det finns tillgång till lämpligt utrymme för lagring eller vidareförädling hos mottagaren. Om gödseln ska användas på nära håll, till exempel på egen åkermark eller hos grannen passar gödselplatta bäst. Gödselplattan ska vara tät och effektivt hindra gödselvatten från att rinna ut i omgivningen. Till exempel kan plattan förses med en kant. Kanten kan utformas som en ”puckel”, så att traktorn inte hindras vid lastning. Stödmurar på två eller tre sidor ökar lagringskapaciteten eftersom gödseln kan staplas högre. Stödmurar underlättar även lastningen.

Genomförande

Tidsbokning genomfördes via utskick med ordinarie postgång. Ytterst få föreslagna tillsynstider genomfördes utan någon/några tidsändringar per telefon/e-post. Flertalet avbokades helt då främst uppgifter inkom att vederbörande hade endast 2 hästar (medräknat eventuella inackorderingar).

Vid inspektionerna användes ett kontrollkort med bland annat inhämtande uppgifter för antal djurenheter, lagringskapacitet för gödsel, lagerhållning för gödsel, gödselhämtning, cistern samt information om gällande lagstiftning t.ex. miljöbalken och avfallsförordningen. Vidare överlämnades Jordbruksverkets information 5 – 2013 ”Hästgödsel – en naturlig resurs” samt om aktuell information gällande lagkrav för enskilt avlopp.

Kontrollkortet inklusive avgiftsbeslut överlämnades till verksamhetsutövarna på plats. Om lagringen underkändes ställdes krav på åtgärd senast 2016-01-31. Om tillräcklig dokumentation inkommer till miljöförbundet inom utsatt tid och lagringen kan bedömas uppfylla lagkrav, avslutas ärendet utan extra handläggningsavgift. I de fall det enskilda avloppet underkändes, startades ett separat avloppsärende. Krav om ansökan om enskilt avlopp ska vara miljöförbundet tillhanda inom 1 ½ år.

Resultat

Totalt inspekterades 49 hästhållare. Av dessa fick 13 krav på att vidta åtgärder för gödsellagring och 8 enskilda avloppsanläggningar underkändes. Vidare medförde tillsynsprojektet att miljöredaregistret uppdaterades. Förutom att 122 stycken objekt fick en ny kod som avser djurhållare med 2 de eller mindre, tillkom 16 nya objekt varav 2 klassade med årsavgift.

Slutsats

Resultatet från tillsynen visar på en hel del brister inom både miljö- och hälsoskyddsområdet vilket understryker att regelbunden tillsyn är nödvändig. Detta stöds även med att i samband med tillsynsinsatser som denna, hålls miljöredaregistren uppdaterade och aktuella vilket är en av förutsättningarna för ett skäligt och effektivt tillsynsarbete. Miljöförbundet bedömer att tillsyn vart sjunde år är ett rimligt tillsynsintervall för denna typ av verksamhet. Hästhållare i detta tillsynsprojekt med relativt nybyggda gödselplattor då inte bör ingå i näst kommande tillsynsprojekt, under förutsättning att lagerkapaciteten uppfylls samt inte nya lagkrav tillkommit.

Det huvudsakliga intrycket är att det är stora skillnader mellan hästhållare vad avser gödselhantering. Dock håller flertalet god ordning och uppfyller gällande lagkrav.

Tillämplig lagstiftning och information

- 2 kap. Miljöbalken (SFS 1998:808) om de allmänna hänsynsreglerna

- Förordningen (SFS 1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket och Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 2004:62) och allmänna råd om miljöhänsyn i jordbruket, vad avser växtnäring. Dessa innehåller bland annat krav på lagringskapacitet för gödsel, försiktighetsmått vid gödselhantering och begränsning av fosfortillförsel till jordbruksmark.

- Jordbruksverkets information 5 – 2013 ”Hästgödsel – en naturlig resurs”